

ята на фалангата и съ искусството ѝ употребление въ биткитѣ и приспособлението ѝ къмъ разнообразитѣ видове на мѣстността и разнитѣ случайности и обстоятелства на война, Филиппъ и Александръ Великий умножили прѣимуществата и згодитѣ ѝ, отслабили нейнитѣ недостатъци и незгоди, и доказали каква извънрѣдна полза можало да се извлѣча отъ нея чрѣзъ искусството ѝ, съобразно съ обстоятелствата, употребление. И дѣйствително тя имъ послужила като едно отъ главнитѣ срѣдства за издържанieto на най блѣскави побѣди,

разширочението прѣдѣлитѣ на Македония и покорието на Гърция и на Персийското Царство.

По отношение на походнитѣ движения на Македонската фаланга или армия, особенно внимание заслужватъ: 1) прѣвсходни, всѣкога съобразенъ съ мѣстността и обстоятелствата, и съпряженъ съ всички възможни военни прѣдпазливости, рѣдъ, съ които тѣзи движения се извършвали, и още по-вѣче 2) тѣхната необикновена далечина, продължителность и бързина, които, въ нѣкой случай, възбуждатъ неволно удивление.

§ 5.

Вътрѣшното устройство на македонската войска, кастраметацията, фортификацията, полиорцетията и състоянието на военното искусство въобще у македонцитѣ при Филиппа и Александра Великий.

Като прѣвсхождала значително съврѣмнената гръцка войска по състава и тактическото си устройство, македонската войска не по малко прѣвсхождала гръцката и по начина на началствуванието, както и по военната подчиненость, рѣдъ и духъ. Началствуванието надъ войската, което у гръцитѣ се раздѣляло между нѣколко полководци, избирани отъ народа и подчинени нему, у македонцитѣ било съсредоточено, заедно съ царската власть, въ ржцѣтѣ на царя и за това имало извънрѣдно прѣимущество въ единството и силата. Строгата военна подчиненость и рѣдъ, неотслабно съблюдавани въ македонската войска отъ Филиппа и Александра Великий, съставлявали отличителна противоположность съ непокорството, своеволието и мятежня духъ на гръцката войска. Царската власть, давала на Филиппа и Александра срѣдства и възможность, чрѣзъ строгото наказаніе на безрѣдната и прѣстѣпленията и щедро

награждаване на военнитѣ заслуги и отличия, постоянно да поддържатъ въ войската подчиненостьта, повиновението, отличенъ рѣдъ, истински воененъ духъ, чувството на честта, любовъ къмъ славата, пламенно усърдие и съревнуваніе, неуморима дѣятелность, удивително мъжество, твърдость и търпение, и непоколебима прѣданность и довѣрие къмъ царствующитѣ ѝ прѣдводители. Строги, по нѣкога даже жестоки били Александровитѣ наказания, но великодушieto и щедростьта въ наградитѣ му, всѣкога съединени съ справедливость, далеч надминували строгостьта на наказанията. Ето защо войската въ пълна смисълъ на думата го боготворила и по една негова дума била готова на всички възможни трудове, лишения и опасности.

За издържанieto на македонската войска неможе да се каже нищо положително. Изглѣжда, впрочемъ, че царскитѣ телохранители и нѣкой отъ отборнитѣ дружини по-